

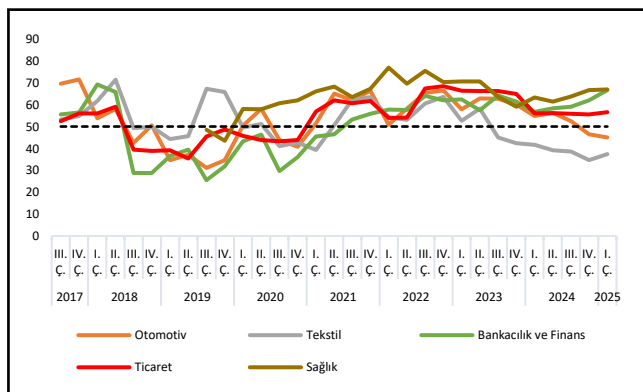
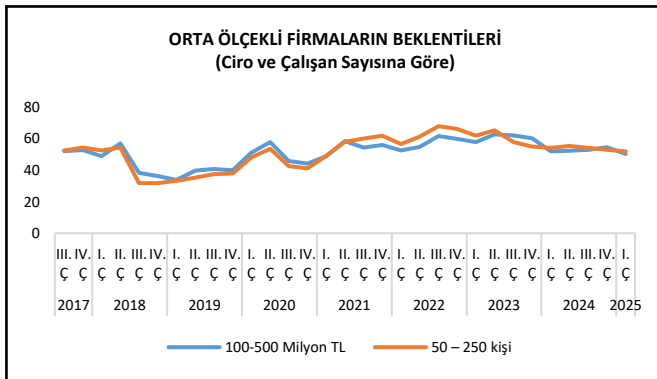
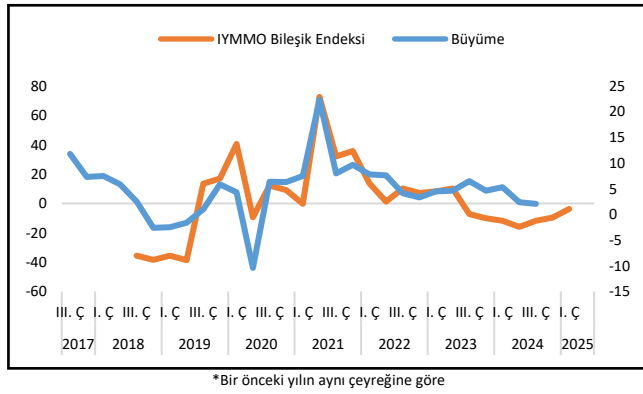
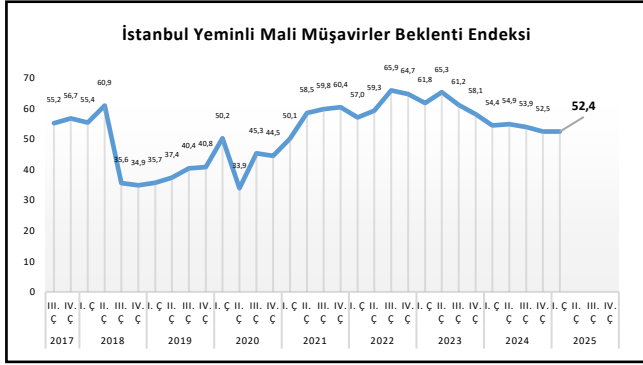
İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI

EKONOMİ BEKLENTİ ENDEKSİ İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI BAŞLICA SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

2025 I. ÇEYREK

PROF. DR. NAZIM EKREN
PROF. DR. ELÇİN AYKAÇ ALP
DR. ÖĞR. ÜYESİ MEFULE FINDIKÇI ERDOĞAN

IYYMO Bileşik Beklenti Endeksi 2025 I. çeyrek için sırasıyla 52,4 olarak gerçekleşti.

2025 yılı I. çeyrek dönemine ilişkin yapılan ankete verilen cevaplar ışığında hesaplanan bileşik endeks 52,4 olarak gerçekleşmiş ve ekonomik genişlemenin devam edeceğini yani bir önceki döneme göre düşüş olsa da makul bir ekonomik faaliyet düzeyinin süreceğini göstermektedir. Endeksin 50 değerinin üzerinde seyretmesi, ekonomik genişlemenin sürdüğüne işaret ederken düşüş eğilimi, büyüme hızında bir yavaşlama olasılığını ya da piyasalardaki temkinli beklentileri ortaya koymaktadır.

GSYH büyüme oranı ve IYYMO Bileşik Beklenti Endeksi'ne ilişkin 2017-2025 dönemi eğilimlerinin benzer olduğu gözlemlenmekle beraber göstergelerin hesaplanma metodolojisi farklılık ihtiva ettiği için iki göstergenin aynı eğilimleri izlemesi koşulu zorunluluk taşımamaktadır. Sektörlerdeki ekonomik/ticari değişim ve dönüşüme birincil verilerle hâkim olan yeminli mali müşavirlerin görüşlerinin yansıtıldığı bileşik endeksin, Türkiye ekonomisinin seyrini yansıttığı görülmektedir. Başka bir ifadeyle yeminli mali müşavirlere göre 2025 yılının ilk çeyreğinde ekonomik aktiviteye ilişkin beklentilerin eğilimi pozitif yönlü ancak önceki dönemlere göre düşük seviyelerde gerçekleşmiştir.

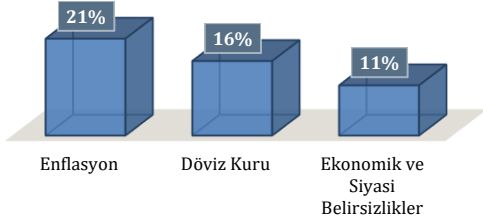
2025 yılı I. çeyrek ciro düzeyine göre firmaların beklentileri incelendiğinde, endeks değerinin küçük ölçekli firmalar için 59,2, orta ölçekli firmalar için 50,2 ve büyük ölçekli firmalar için 51,9 olduğu tespit edilmiştir. 2025 yılı çalışan sayısına göre firmaların beklentileri incelendiğinde, I. çeyrekteki endeks değerinin küçük ölçekli firmalar için 57,1, orta ölçekli firmalar için 51,8 ve büyük ölçekli firmalar için 50 olduğu tespit edilmiştir. Ciro ve çalışan sayısı beklentileri arasındaki paralellik, firmaların genel ekonomik koşullara benzer şekilde tepki verdiğini ve işletmelerin ölçeklerinden bağımsız olarak benzer beklenti dinamiklerine sahip olduğunu göstermektedir. Bu durum piyasa koşullarındaki değişimlerin hem ciro hem de istihdam beklentilerini benzer şekilde etkilediğine işaret etmektedir.

2025 yılı I. çeyrek sonuçlarına göre tekstil, otomotiv, inşaat ve turizm sektörü hariç tüm sektör beklentilerinin 50 baz puan üzerinde oluştuğu geleceğe yönelik ihtiyatlı bir iyimserliğin hâkim olduğu göstermektedir. Birinci çeyrekte en iyi beklentilere sahip ilk üç sektörün sağlık, bankacılık ve finans kurumları, bilişim ve iletişim olduğu tespit edilmiştir. Sektörlerin 2017-2025 yılları arasındaki beklenti endeksleri karşılaştırıldığında 2020 yılında pandemi etkisiyle tüm sektörlerde belirgin bir düşüş yaşanmış, ancak sonrasında toparlanma eğilimi gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, 2023 sonrasında sektör beklentilerinin genel olarak zayıfladığı dikkat çekmektedir. Sağlık sektörü, pandemi sonrası yükselen önemiyle daha yüksek ve istikrarlı beklenti seviyeleriyle diğer sektörlerle kıyasla olumlu bir görünüm sergilerken tekstil sektörü belirgin bir şekilde düşük beklenti değerleriyle kırılğan bir yapı sergilemektedir.

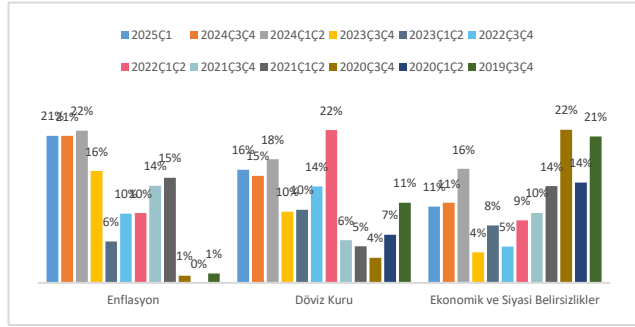
Karşılaşılan toplulaştırılmış sorunlar 2025 I. çeyrek döneminde enflasyon, döviz kuru, ekonomik ve siyasi belirsizlikler olarak gerçekleşmiştir.

Firmaların 2025 I. çeyrek döneminde karşılaşılan başlıca sorunları ve çözüm önerileri ankete verilen cevaplar ışığında enflasyon, döviz kuru, ekonomik ve siyasi belirsizlikler en önemli sorunlar olarak ortaya çıkmaktadır.

TOPLULAŞTIRILMIŞ SORUNLAR

2025 I. çeyrek döneminde karşılaşılan başlıca sorunlar ve çözüm önerileri diğer dönemler ile karşılaştırıldığında ilgili sorunların 2022 yılından bu yana önemli miktarda etkili bir sorun haline geldiği tespit edilmektedir.

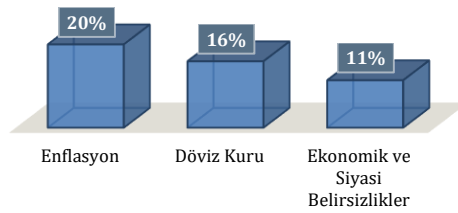
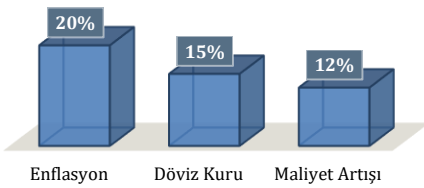
Yeminli Mali Müşavirler kategorize edilen bu sorunların kaynağı hususunda bilgi sağlarken aynı zamanda çözüm önerileri de sunmaktadır. Toplulaştırılmış bulgulara göre sunulan bu önerilerin etkisi sektörler, ekonomik koşullara ve diğer faktörlere bağlı olarak değişebileceği dikkate alınarak kamu otoritesi tarafından uygulanacak politikalar için firmaların sektör ve ölçeklerine göre ayrı ayrı ele alınması gerekmektedir. **Enflasyon:** Üretim maliyetlerindeki özellikle enerji, lojistik hammadde maliyetlerinin artması şirketlerin sürdürülebilirliğini ve kârlılığını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu sorunun çözümü için ekonomi politikalarının gözden geçirilmesi, fiyat istikrarının sağlanması ve maliyet artışlarının enflasyon seviyesinde veya altında tutulması sektörel istikrar açısından büyük önem taşımaktadır. Ayrıca sektörler arası fiyat denetimi ve kamu gözetiminin artırılmasının enflasyonun düşürülmesinde önemli olduğu vurgulanmaktadır.

Döviz Kuru: Türkiye’de uygulanmakta olan para ve döviz kuru politikalarının ihracatçı firmalar üzerinde olumsuz etkiler yarattığı, üretim maliyetlerinin artmasına karşın gelirlerin döviz bazında sabit kalmasıyla kârlılık oranlarının düştüğü ifade edilmektedir. Döviz kurlarının serbest piyasa mekanizmalarına uygun şekilde düzenlenmesi ve enflasyon oranıyla uyumlu bir seyir izlemesinin, ihracatçıların rekabet gücünü arttıracak ve sektörlerin sürdürülebilirliğini destekleyeceği belirtilmektedir. Bununla birlikte, düşük maliyetli finansman kaynaklarının artırılması, faiz oranlarının ihracatçıları için makul seviyelere çekilmesi ve teknoloji odaklı katma değerli üretimin teşvik edilmesi, döviz kuru kaynaklı sorunların çözümüne yönelik önemli adımlar olarak önerilmektedir. Uzun vadeli planlama ve piyasa öngörülebilirliğinin artırılması hem ekonomik istikrarı hem de dış ticaret performansını güçlendirecek bir politika bileşeni olarak öne çıkmaktadır.

Ekonomik ve Siyasi Belirsizlikler: Kısa vadeli programlar yerine uzun vadeli ve sürdürülebilir ekonomi politikalarının benimsenmesi, para ve maliye politikalarının uyumlu bir şekilde düzenlenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ekonomik ve siyasi istikrar için güvenilir bir hukuki çerçeve oluşturulması önerilirken siyasi belirsizliklerin sonlandırılması, istikrarlı bir yönetim anlayışının benimsenmesi gerekliliği vurgulanmaktadır. Böylece ulusal ve uluslararası yatırımcılar için güven veren bir ortam oluşturulmasının mümkün olacağı ifade edilmiştir.

100-500 MİLYON TL

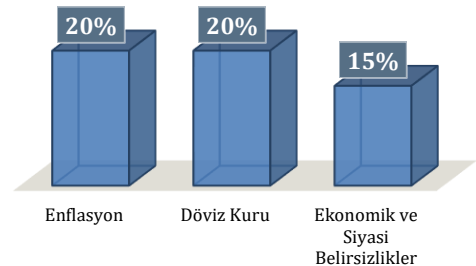
50-250 KİŞİ

2025 I. çeyrek döneminde büyük ölçekli firmalarda hem ciro hem de çalışan sayısına göre başlıca sorunlar benzerlik göstermekte ve sırasıyla enflasyon, döviz kuru, ekonomik ve siyasi belirsizlikler olarak görülmektedir. Ayrıca çalışan sayısına göre büyük ölçekli firmalarda döviz kuru sorunu devam etmektedir. 2025 I. çeyrek döneminde firma büyüklüklerine göre sorunların sıralaması değişse de içeriği değişmemektedir. Karşılaşılan sorunların toplulaştırılmış, ciroya, çalışan sayısına ve sektörler gibi sorun arasında yer almaktadır. Türkiye’nin ekonomik aktivitesinde önemli bir role sahip olan tekstil sektörü, enflasyon, döviz kuru dalgalanmaları ve siyasi-ekonomik belirsizlikler nedeniyle ciddi zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Özellikle Uzakdoğu ülkeleriyle rekabet edememenin, işçilik maliyetlerinin ve iç piyasadaki alım gücünün düşüşünün sektörün kırılganlıklarını artırdığı belirtilmektedir. Döviz kuru, ihracat gelirleri, enflasyon süreci, üretim maliyetleri ve firmaların kar marjları arasındaki dengenin zarar gördüğü ifade edilmektedir. Buna uygun politika ve tedbirlere ihtiyaç olduğu da vurgulanmaktadır.

Endeks değerinde önemli bir daralma ile öne çıkan tekstil sektörünün 2025 I. çeyrek döneminde karşılaşılan başlıca sorunları döviz kuru, enflasyon, ekonomik ve siyasi belirsizliklerdir. Sektörlerde bu sorunların sıralaması değişiklik gösterse de hemen hemen her sektörde görülmekle beraber bazı sektörlerde finansman sorunları ve maliyet artışı gibi sorunlar ilk üç sorun arasında yer almaktadır. Türkiye’nin ekonomik aktivitesinde önemli bir role sahip olan tekstil sektörü, enflasyon, döviz kuru dalgalanmaları ve siyasi-ekonomik belirsizlikler nedeniyle ciddi zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Özellikle Uzakdoğu ülkeleriyle rekabet edememenin, işçilik maliyetlerinin ve iç piyasadaki alım gücünün düşüşünün sektörün kırılganlıklarını artırdığı belirtilmektedir. Döviz kuru, ihracat gelirleri, enflasyon süreci, üretim maliyetleri ve firmaların kar marjları arasındaki dengenin zarar gördüğü ifade edilmektedir. Buna uygun politika ve tedbirlere ihtiyaç olduğu da vurgulanmaktadır.

TEKSTİL

Firma Büyüklüklerine Göre İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

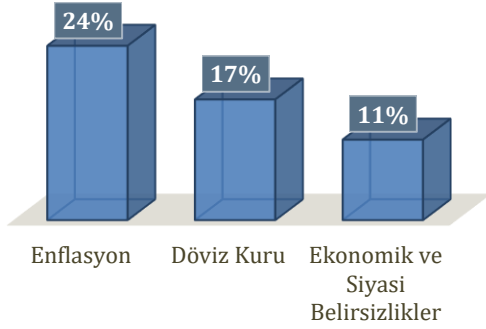
	Dönem	Ciro Düzeyi			Çalışan Sayısı		
		0-100 Milyon TL	100-500 Milyon TL	500 Milyon TL Üstü	50 kişiden az	50 – 250 kişi	250 kişiden fazla
2023	I. Ç	67.3	57.6	62.4	63.8	61.6	59.8
	II. Ç	65.2	62.5	65.9	65.8	65.1	65.0
	III. Ç	58.0	61.8	61.1	64.2	57.6	62.8
	IV. Ç	57.2	60.0	57.7	61.7	54.8	58.9
2024	I. Ç	52.1	51.7	58.3	53.2	53.9	55.9
	II. Ç	56.6	52.3	57.1	54.4	55.1	55.1
	III. Ç	53.8 (p)	52.8(p)	55.5(p)	54.1(p)	53.9(p)	54.0(p)
	IV. Ç	52.9	54.5	51.3	54.8	52.7	50.9
2025	I. Ç	59.2	50.2	51.9	57.1	51.8	50.0
	II. Ç						

Sektörlere Göre İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

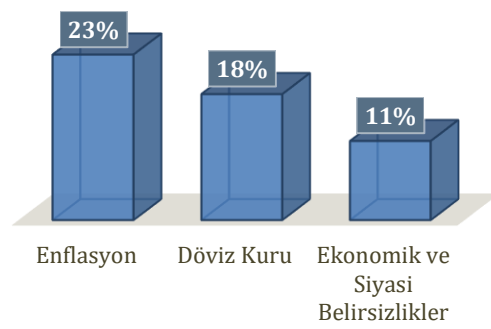
	2023				2024				2025	
	I. Ç.	II. Ç.	III. Ç.	IV. Ç.	I. Ç.	II. Ç.	III. Ç.	IV. Ç.	I. Ç.	II. Ç.
İnşaat	52.0	57.4	51.9	54.9	42.6	45.1	44.9(p)	47.0	45.1	
Otomotiv	57.9	62.8	62.8	60.1	54.8	56.3	52.5(p)	46.5	45.0	
Tekstil	52.5	58.1	45.1	42.4	41.6	39.2	38.5(p)	34.7	37.5	
Turizm	61.2	75.1	74.9	49.5	53.1	63.8	53.2(p)	42.9	46.5	
Madencilik-Enerji	59.9	58.1	65.4	59.0	52.8	53.8	54.2(p)	56.1	59.2	
Bankacılık ve Finans Kurumları	62.3	57.4	64.2	61.4	56.7	58.3	59.0(p)	62.0	66.6	
İmalat / Sanayi	65.4	69.1	60.2	58.8	58.0	58.7	56.1(p)	51.7	50.4	
Ticaret	66.3	66.2	66.3	64.9	55.9	56.1	55.8(p)	55.5	56.6	
Bilişim ve İletişim	63.1	64.5	67.4	67.1	55.3	58.7	58.9(p)	62.7	64.3	
Sağlık	70.6	70.6	63.5	59.1	63.4	61.4	63.8(p)	66.7	66.9	
Lojistik-Taşımacılık	66.2	64.1	66.4	59.2	61.5	52.3	56.1(p)	54.4	55.6	
Gıda /Tarım	65.6	69.2	68.2	68.9	71.7	73.6	69.5(p)	63.0	61.3	

FİRMALARIN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

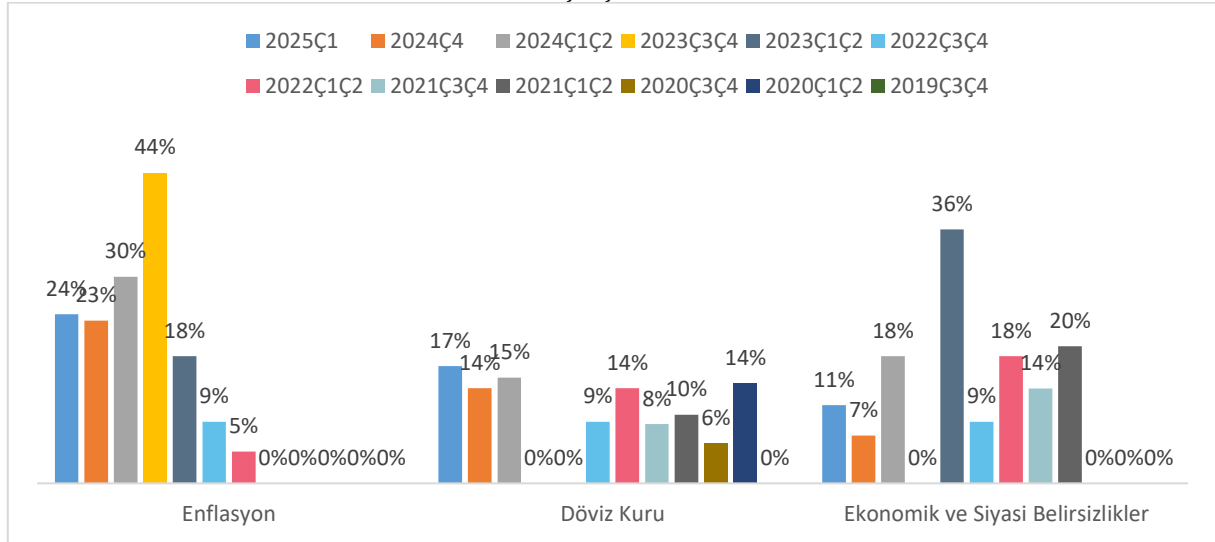
2025 I. Çeyrek Dönemindeki “0-100 Milyon TL” Ciro Düzeyine Sahip Firmaların Başlıca Sorunları

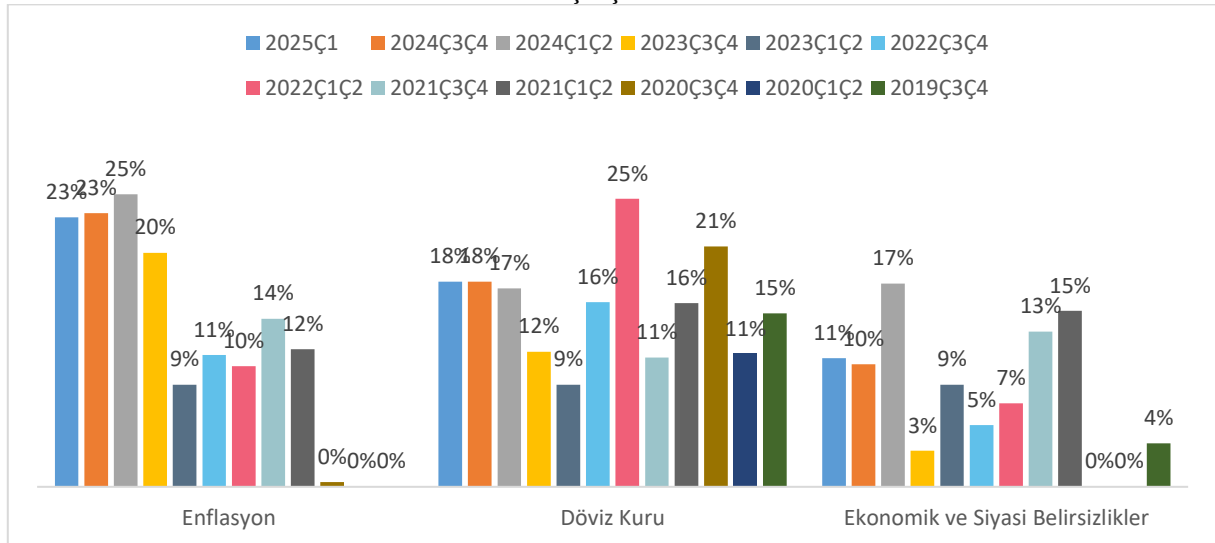
2025 I. Çeyrek Dönemindeki “50 kişiden az” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunları

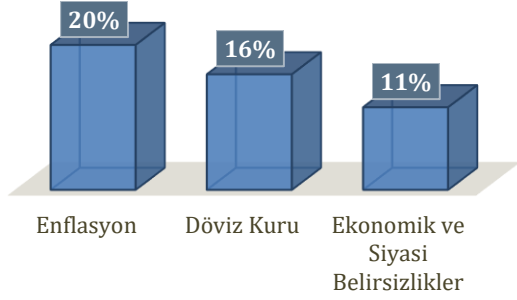
2025 I. Çeyrek Dönemindeki “0-100 Milyon TL” Ciro Düzeyine Sahip Firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

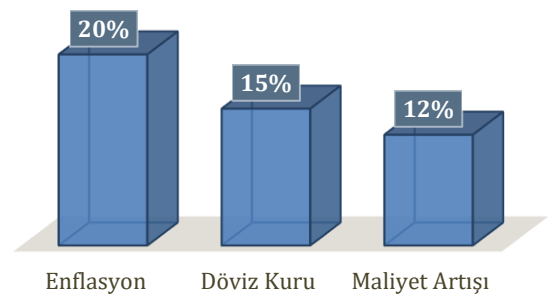
2025 I. Çeyrek Dönemindeki “50 kişiden az” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

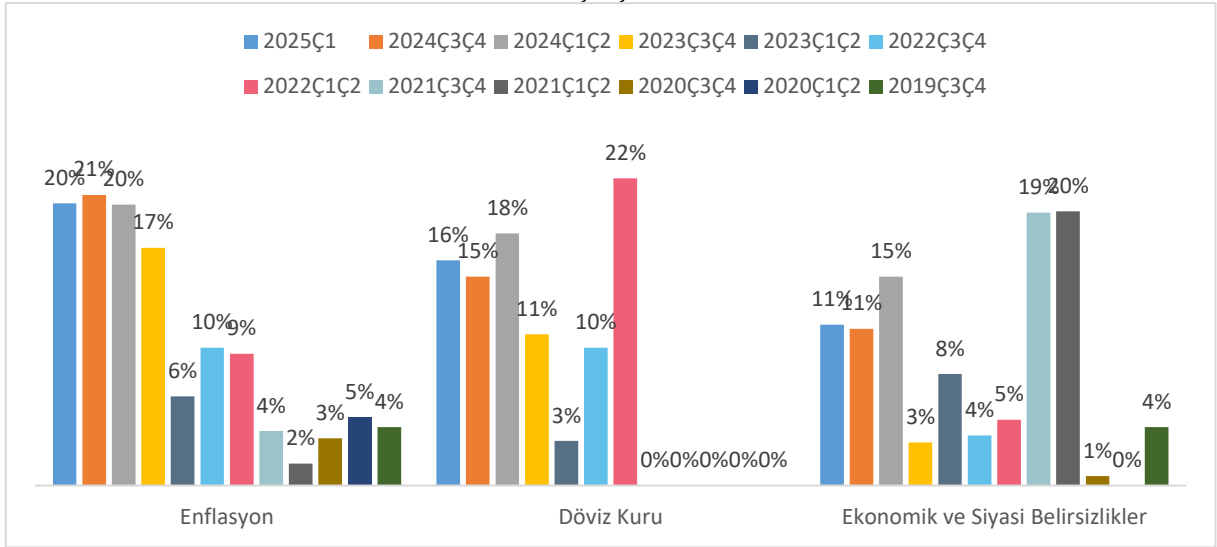
2025 I. Çeyrek Dönemindeki “100-500 Milyon TL” Ciro Düzeyine Sahip Firmaların Başlıca Sorunları

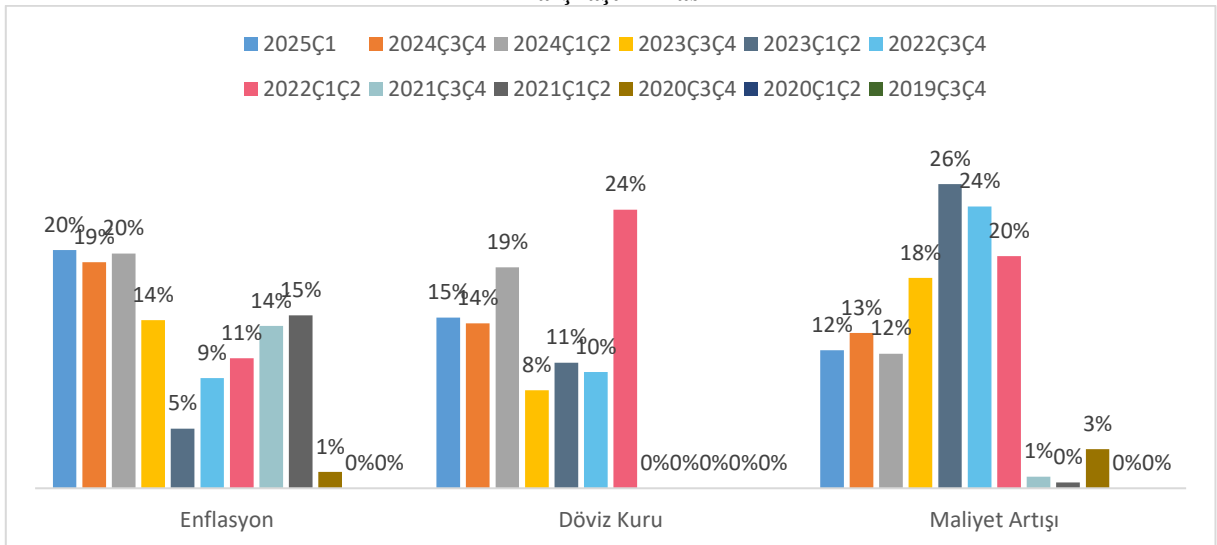
2025 I. Çeyrek Dönemindeki “50-250 kişi” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunları

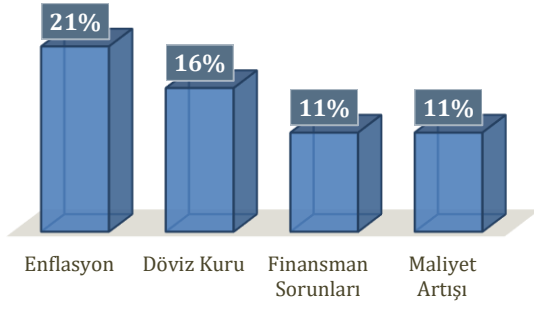
2025 I. Çeyrek Dönemindeki “100-500 Milyon TL” Ciro Düzeyine Sahip Firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

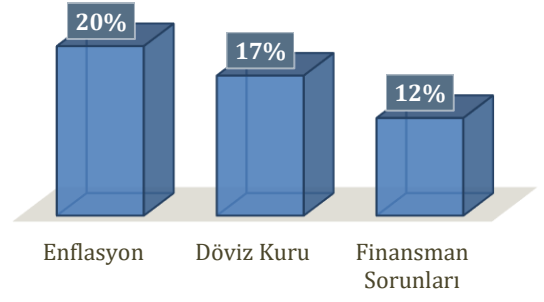
2025 I. Çeyrek Dönemindeki “50-250 kişi” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

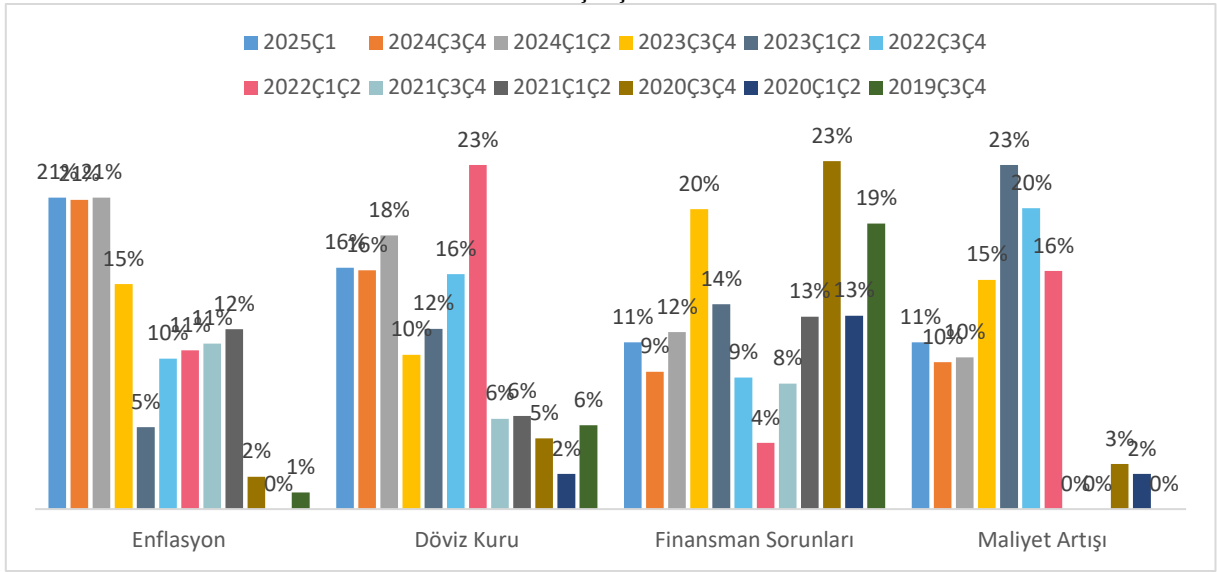
2025 I. Çeyrek Dönemindeki “500 milyon TL üstü” Ciro Düzeyine Sahip Firmaların Başlıca Sorunları

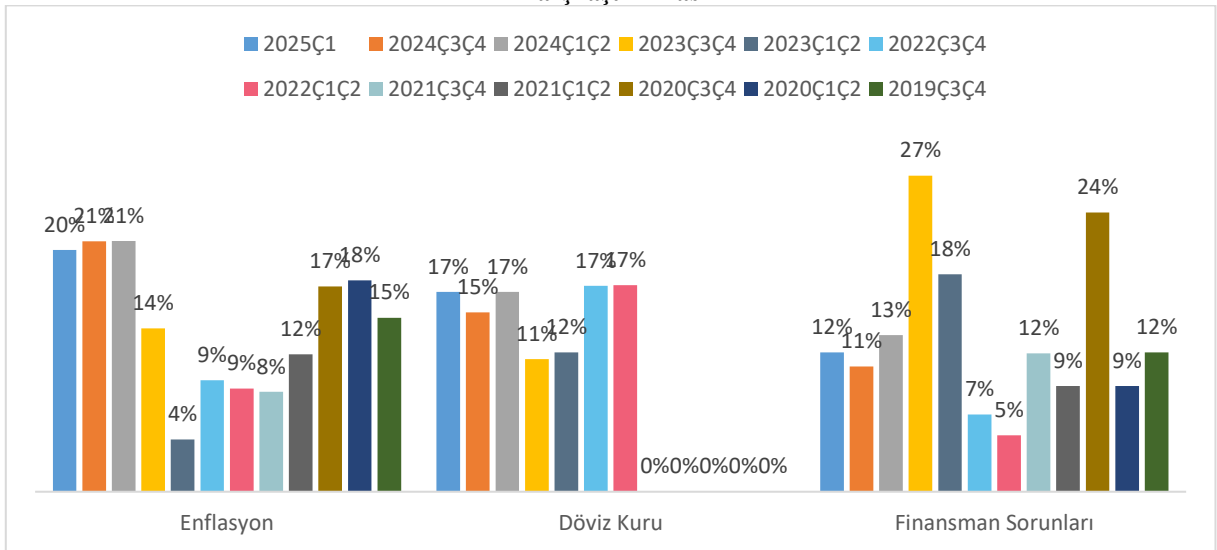
2025 I. Çeyrek Dönemindeki “250 kişiden fazla” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunları

2025 I. Çeyrek Dönemindeki “500 Milyon TL üstü” Ciro Düzeyine Sahip Firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

2025 I. Çeyrek Dönemindeki “250 kişiden fazla” Çalışana Sahip Firmaların Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

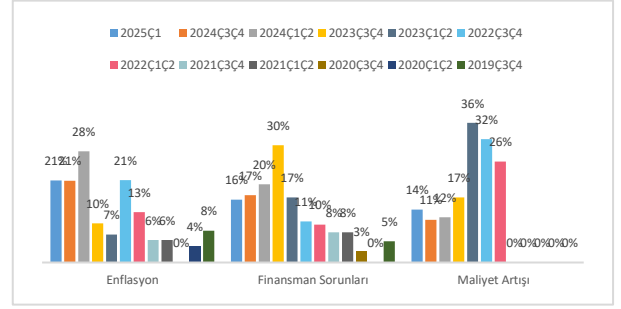
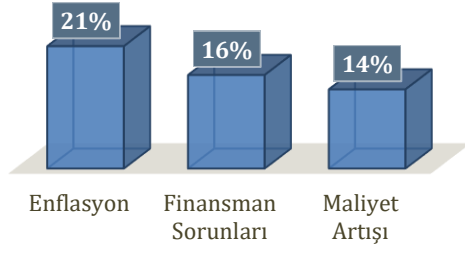
Sektörlere Göre Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Sektör

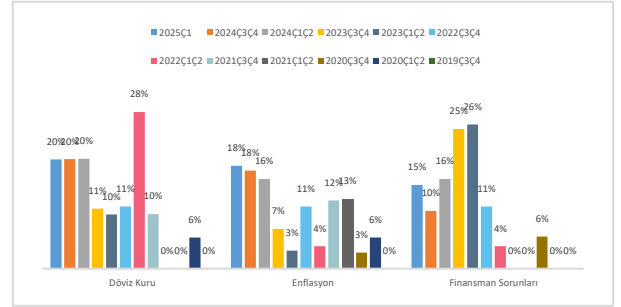
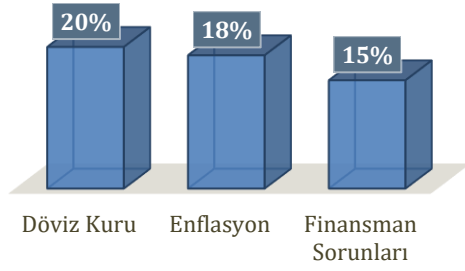
2025 I. Çeyrek

Dönemsel Karşılaştırma

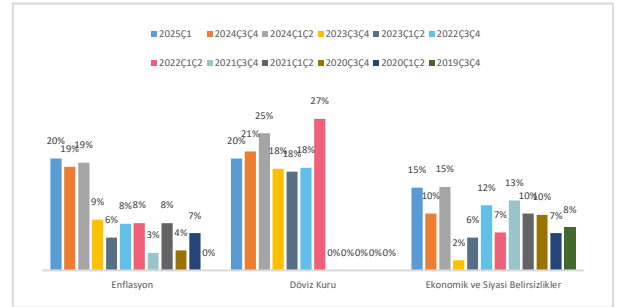
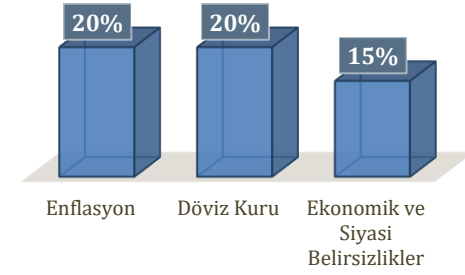
İnşaat

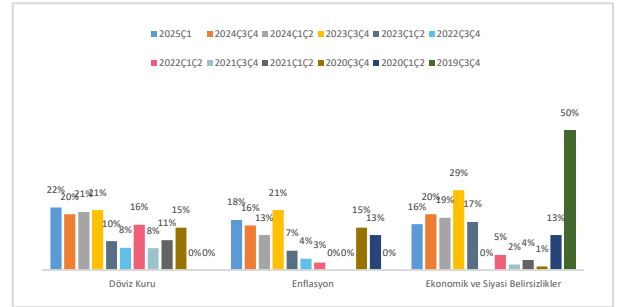
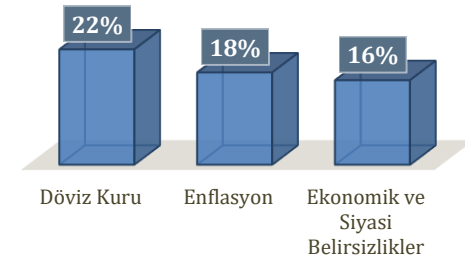
Otomotiv

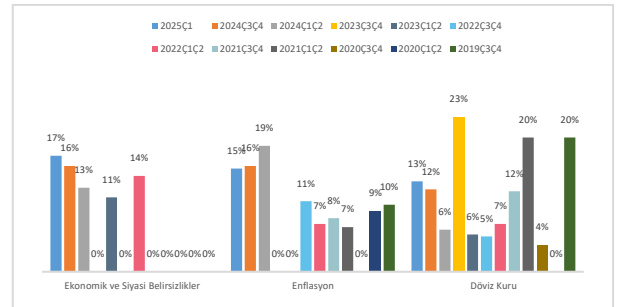
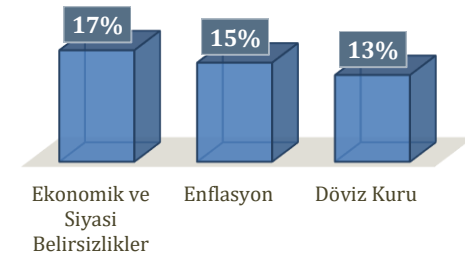
Tekstil

Turizm

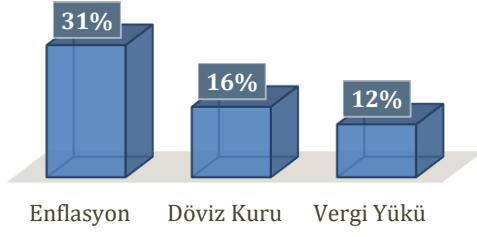
Madencilik-Enerji

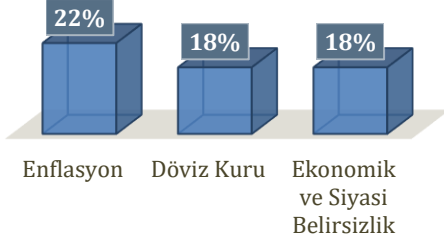
Sektör

2025 I. Çeyrek

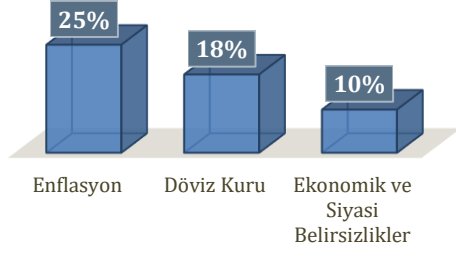
Bankacılık ve Finans Kurumları

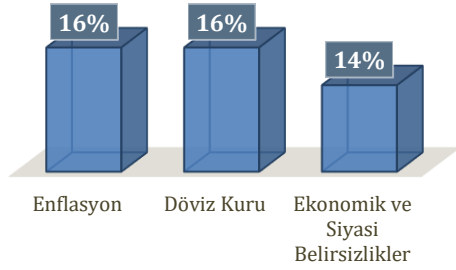
İmalat ve Sanayi

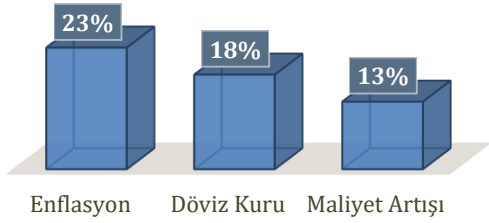
Ticaret

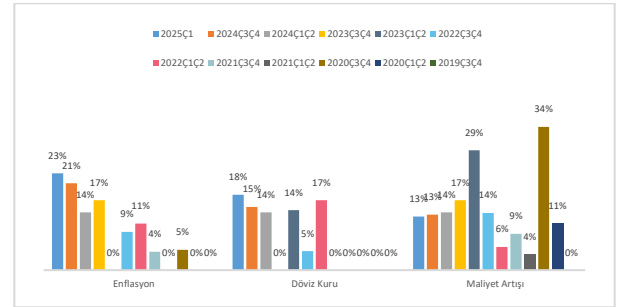
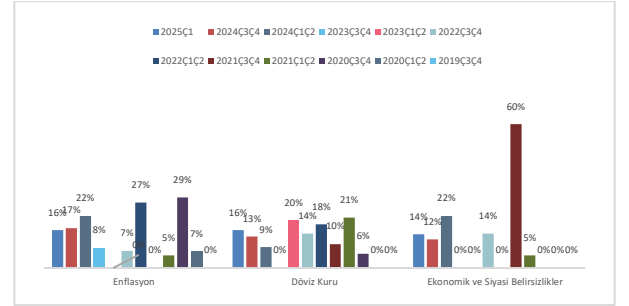
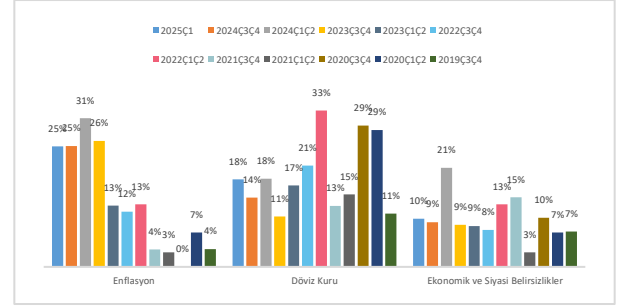
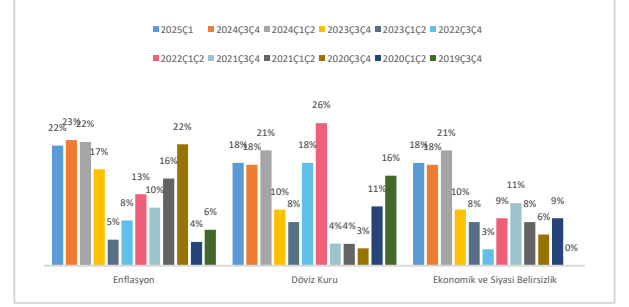
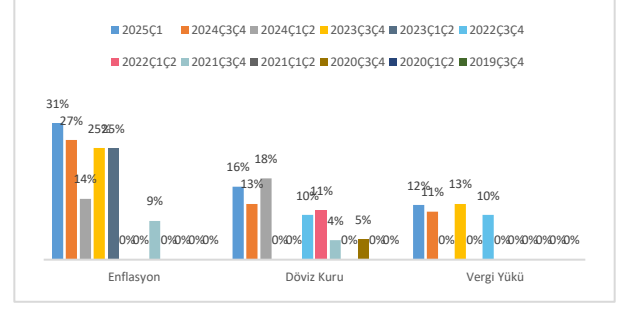
Bilişim ve İletişim

Sağlık

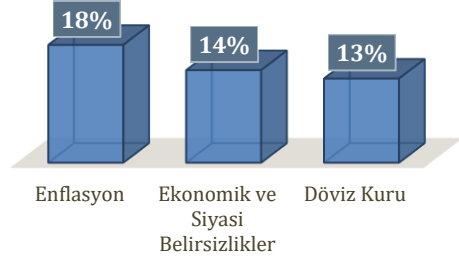
Dönemsel Karşılaştırma

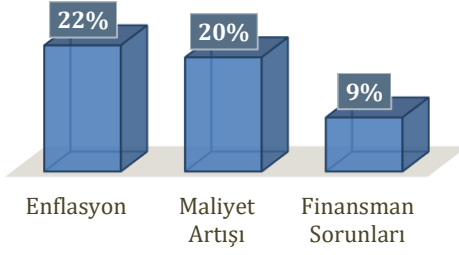
Sektör

2025 I. Çeyrek

Lojistik-Taşımachlık

Gıda/Tarım

Dönemsel Karşılaştırma

